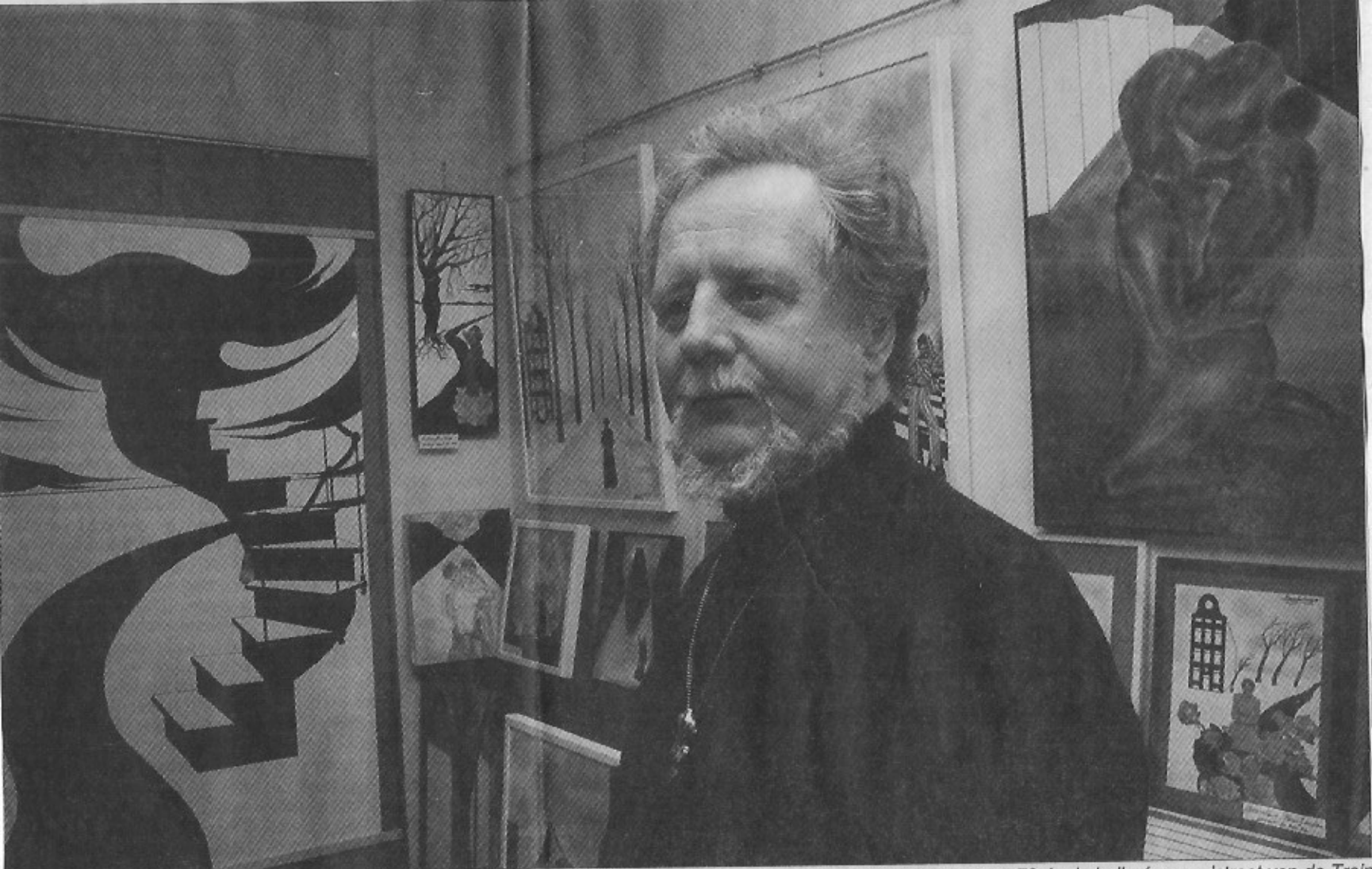

Warmte en expressie

vanuit zwart-wit

Surrealist André Sorel mocht prins Karel tot vriend rekenen

Schuinover vriend-kunstenaar Roland Devolder houdt André Sorel Art Gallery Ulenspiegel open in de Vlaanderenstraat 72, in de belle époque 'straat van de Train de Plaisir' genoemd : toen Delhaize er nog niet was en het binnenland vanuit d'oede stoasje over de Kapellebrug in 't broeinest van 't Oostendse stadscentrum dook om vervolgens in één ruk naar zee en strand te vlieden. Toen André in 1974 een kunstfermette in Kortemark openhield, leerde hij er Mia Delavie kennen waarmee hij op 9 april 1975 in de Oostendse Pier en Pol in het huwelijk trad. Mia weet haar kunstenaar aan te moedigen.

In de Franse champagnestreek al sedert 1737 in Noyon gestamboemd, bewandelde overovergrootvader Carolus Sorel in de 19de eeuw als beeldhouwer artistieke wegen. In de Oostendse kunstwereld deed Gustaaf als eerste *Sorel* de familienaam eer aan. De graficus die naderhand aangehouden werd door het schilderen, was trouwens in 1934 medestichter van de Oostendse stedelijke kunstacademie. Op zijn 16de graveerde zoon André zijn eerste werk en stapte hiermee duidelijk in de sporen van vader, bij wie hij trouwens een paar jaar als academieleerling les volgde om naderhand zelf aan diezelfde instelling van 1971 tot 1979 het leraarschap uit te oefenen. André Sorel was zo'n tien jaar voorzitter van de Oostendse Koninklijke Kunstkring die verder persoonlijkheden als Bert Hagers, Charles Vandeveldde en Bart Soubry als bestuurleden had. Hoe Dré zichzelf ziet? „Een realist die durft te dromen in zijn zwart-witte kunst...”

Aanvankelijk was er een tekenschool in Oostende die op een bepaald ogenblik verbonden werd met de stedelijke vakschool. Michel Poppe, Gustaaf Sorel en nog andere kunstenaars gingen in 1934 evenwel over tot de stichting van een Oostendse Kunstacademie waar aan tekenonderricht, beeldhouwen en thematieken inhoud werd gegeven.

Concurrentie spaart vader en zoon niet...

De Oostendse academie maakte veel kunstenaars als we denken aan Hubert Minnebo, Albert Hagers, Charles Vandeveldde, Marc Plettinck, Roger Remaut, Liliane Vandebroucke e.a. Of in dit bevestigings stadium sprake was van samenhang en solidariteit onder de artistiekelingen? „Een ideaalbeeld waar men best niet te veel van verwacht, als je maar weet dat concurrentiestrijd omzeggens equivalent is aan kunst.”

— **Wie was pa Gustaaf Sorel?**

— **André:** „Een eenvoudige mens die verschrikkelijk begaan was met kunst en met zijn academie. Hij stamde uit

de middenklasse, want zijn moeder runde in de Oostendse Paulusstraat — alwaar ik geboren ben op 27 december 1939 en pa naderhand zijn atelier onderbracht — een linnenzaak met naaiatelier en kantwerk als wel heel creatief buitenbeentje. Langs grootvaders zijde waren het allemaal loodgieters...”

— **Hoe kwam pa over als academiédirecteur?**

— **André:** „In de academie had men heel veel respect voor Gustaaf Sorel. We hebben het dan over de tijd dat deze in zondere opleidingsschool nog gelegen was in de koninklijke stallingen, rechtover de tennis-courts in de Koninginnelaan, en waar ik trouwens eveneens cursist ben geweest. Vader gaf er schilderen, tekenen en beeldhouwen... want Gustaaf Sorel was eveneens beeldend kunstenaar.”

Atheneum, studentikoos capitol aan het Leopoldpark

— **Vader en zoon niet vrij van concurrentie...**

— **André:** „Pa moedigde me aan tot op zekere hoogte, want

toen ik doorbrak werd concurrentiële naijver ons niet bespaard.” Voor André Sorel begon alles in de Albertschool, populair instituut van nogal wat jonge gasten van het Oostends stadscentrum. Een inrichting die volgens André niet meer te vergelijken valt met de lagere school van vandaag. De mentaliteit van leerling én onderwijzer was toen nog ietwat met idealisme doordrongen. André deed er zijn plechtige communie en had Maurice Quaghebeur jr. tot klasgenoot.

— **Naar het middelbaar...**

— **André:** „Vooral tekenen en talen lagen mij in het atheneum, studentikoos capitol waartegen de westkant van het Leopoldpark zich vleit. Kan ik mij uitdrukken in het Nederlands, Frans en Engels, dan beklagde ik het me naderhand nogal een beetje het Duits te hebben verwaarloosd. Het is een taal die men — vandaag meer dan ooit! — als middenstander heus niet mag onderschatten.”

— **Kwam de kunstenaar toen al in je wakker?**

— **André:** „Op mijn 16de graveerde ik mijn eerste kunstwerkje. Iets later zou ik de *Peperbusse* uitsnijden in linoleum.”

— **Jongeren onzinnig volpompen met geleerdheden?**

— **André:** „Er is daar wel iets van aan. Ik was niet bepaald sterk in scheikunde en een leerkracht voorspelde me dat ik die wetenschap zou vandoen hebben om mijn verven te gebruiken. Een onwaarheid; omdat verf wordt gemaakt met scheikundige producten hoeft de kunstenaar daarom nog geen chemicus te zijn.”

— **Ooit iets tentoongesteld of geschonken aan het atheneum?**

— **André:** „Ik was daar niet voor omdat die schooierij vaak te veel wordt misbruikt. Neem „Het Beschermcomité voor de Jeugd”: als ze je kennen, komen ze *tableaus* schooien voor hun feesten. Maar nemen nooit

initiatief om propagandistisch iets voor jou te doen.”

— **'t Zit je blijkbaar hoog...**

— **André:** „Ik werkte op een bepaald moment mee aan *Actie overleven*, waarvoor Martin Dejonghe zich inzette. Een paar jaar geleden liep ik hem tegen het lijf en maakte hem er op attent dat ik nog werken voor zijn actie had overhandigd. Mooie Martin herinnerde zich hier blijkbaar niets meer van. Welnu, zoiets stoot me serieus tegen de borst; het is alsof je na de schenking gewoon de pot op kunt...”

Met zwart-wit moet het altijd kloppen !

André was amper plechtige communicant toen hij al naar

de academie trok, waar Maurice Boel, René Vandenberghe en vader Gustaaf Sorel les gaven. Deze laatste leerde André graveren, meer bepaald het uitsnijden in linoleum: „Zo creëerde ik *Zicht op Stene* met een weg die langsheen de kerk de weidse Schorre insliert. Hierna schakelde ik over op schilderijen en tekeningen, maar moest mezelf toegeven dat zwart-wit wel altijd het credo van mijn kunstenaarsbestaan zal blijven...”

— **Wat charmeert zo speciaal in zwart-wit ?**

— **André :** „Zoals cabaret verschillende stijlen rijk is, heeft zwart-wit een andere uitdrukkingsmogelijkheid. Niet gemakkelijker omdat kleur zich tenslotte tot meer trucages leent in tegenstelling tot zwart-wit waar het altijd moet kloppen. Komt het kleurloze harder over, dan is het evenwel niet vreemd aan warmte en in-nigheden...”

— **Is het ongekleurde niet beperkt ?**

— **André :** „Het achromatische leent zich eigenlijk tot alles. Toegegeven dat een portret dan wel knoestiger zal overkomen dan een geschilderde figuur. De contrasten liggen helemaal anders. Ik liep een viertal jaar academie en was voor de rest een autodidactische vogel, die waarden en mogelijkheden door zelfstudie verwierf. Ik heb eveneens — van 1971 tot 1979 — les gegeven aan de academie.”

— **Welke basis gaf je als leeraar mee ?**

— **André :** „Het perspectiefisch inzicht als basis voorhouden, de wijze waarop een voorwerp zich vanuit een punt aan het oog vertoont met betrekking tot grootte, vorm en schijnbare afstand. De juiste indruk verwekken die een voorwerp in werkelijkheid maakt. Verhoudingen die moeten aangeleerd worden. Neem nu een kannetje dat rond is, maar dat getekend gewoon niet rond kan zijn omwille van de onvolledigheid van de el-

lips... Roger Remaut en aquarelliste Liliane Vandebroecke waren leerlingen van mij.”

Van Jan Piers tot Mouscouri en prins Karel

In zijn linoperiode ging André Sorel wel even de satirische toer op. John Lauwereyns kon er niet mee lachen... en Raoul Bonnel heeft nooit een woord over de hekelprent gerept. Dat nam niet weg dat de schimptekenaar ooit Jan Piers, Nana Mouscouri — die de prent aanschafte ! — en prins Karel van Vlaanderen ten expositie opvoerde.

— **Spreekt koningshuis jou aan ?**

— **André :** „Prins Karel was een vriend. Een sympathieke man die niet vrij was van frustraties. Hij vond wat in mijn manier van werken en was misnoegd over het kunstbeheer in Oostende. Boudewijn en Fabiola maakten ooit een thematiek uit, die mogelijk iets weghad van een opvlieging in mijn kunstenaarsbrein... maar al evenzeer respect uitstraalde. Aan Albert, Paola, Filip en Mathilde zie ik me niet zo gauw beginnen.”

— **Wat zei pa nog toen hij voorgoed ging...**

— **André :** „Hij werd 76 en stierf toen ik er niet bij was. De kunstenaar Gustaaf Sorel heeft het kunnen maken in zijn leven. Alhoewel... Het artiestenbestaan is veelal moeilijker dan de buitenwereld durft vermoeden. Bijna alle kunstenaars oefenen een bijjob uit omdat leven van je oeuvres alleen, bijna onmogelijk is.”

— **Je bent 60 !**

— **André :** „Ik voel me jonger dan ooit en nog steeds actief. Mis heus geen creativiteit !”

— **Oostende, een stad om van te houden ?**

— **André :** „Ik ben niet stadsgebonden als je weet dat ik vijf jaar in Knokke bedrijvig was, tien jaar huide in een artistieke ferme in Kortemark en drie lentes in De Haan neerstreek. *Zowaar het leven van een foorkramer !* Natuurlijk hou ik van zee en strand waar ik trouwens iedere dag met hawewind Xeref ga wandelen: het staketsel, sappers oord van rust die je verdraaid niet overal kunt aantreffen. 's Morgens of 's middags op de pier, gewoon een fantastische kuier !”

Voortploeteren met memorabele doden

„Oostende is een stad die me niet bijzonder aan het hart ligt”, spuugt André Sorel uit. „Om de eenvoudige reden dat de Koningin der Badsteden op zichzelf niets doet voor cultuur. Inzake kunst ploeteren ze voort met memorabele doden, terwijl de levende rest gewoon niet meetelt...”

We laten André opmerken dat benevens De Plate en het James Ensorhuis, ook nog het Museum voor Schone Kunsten in het cultuurpaleis aan het Wapenplein en het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst in de Romestraat openstaan voor plaatselijke artistiekelingen.

— André: „Allemaal tempels met grote deuren en nog grotere grendels, waar niemand binnengeraakt. Ooit zei Jan De Lee me dat je 65 moet zijn om in het museum te kunnen exposeren. Al zijn er die nog geen 35 zijn en er al tentoonstellen in een eigen zaal. Begrijpe wie begrijpe kan...”

Boosdoener

— Kon je nooit je teleur-

Bij de opening van zijn Art Gallery Ulenspiegel in de Vlaanderenstraat 72, schreef schepen Geert Lambert op 3 januari volgende tekst: „Elke nieuwe galerij is een aanwinst voor Oostende. Met uw nieuwe locatie zorgt u ervoor dat de Vlaanderenstraat stilaan een echte kunststraat wordt.” André Sorel, veelvoud van gevoelens, durft de dramatiek van Lady Di aan en gaat evenmin James Dean noch Moulin Rouge uit de weg, kijkt meneer pastoor in de ogen... en speelt twee charmante Pierrots uit in een aandoenlijke „Hymne à l'Amour”.

stelling kwijt ?

— André: „Ex-schepen Makelberge zei me eens: meneer Sorel, met al uw werk zou je toch in het museum moeten exposeren. Ik antwoordde: hier zit ik op het gelijkvloers en heeft de kunstliefhebber maar binnen te treden. Voor het museum moet je vooreerst de poort zoeken. Vind je dan toch de entree, dan moet je nog naar de tweede verdieping...”

— Wie is de grote boosdoener dan wel ?

— André: „De conservators treffen geen schuld, omdat ook zij maar pionnen zijn. Er was een tijd dat men vanuit exposities in het buitenland om geïnteresseerde kunstenaars vroeg. Er waren artistiekelingen die goesting hadden... maar de *culot* hadden hun veto te stellen tegenover andere geïnteresseerde kunstenaars. Toppunt was wel, dat het organiserend stadsbestuur gevolg gaf aan het voornoemde veto.”

Schuin over de deur van Sorels Art Gallery Ulenspiegel ging vorige week het Hotel Chaplin naar beneden en verdween voor eeuwig en altijd ook de zolderverdieping waar baron James Ensor zoveel kunstwerken creëerde.

— Is er nog leven na overleden kaskrakers ?

— André: „Ik heb niets te-

gen nobele James en gun hem het aureool waarin buitenland en eigen streek hem plaatsten. Ik meen toch dat heel dat Ensorcircus veel te lang duurde. Om niet te spreken van de tralala die men maakte nopens het afbreken van de Chaplin: mijn God, men reageerde toch ook niet toen het huis van Jan Declerck in de Brusselstraat en van Gustaaf Sorel in de Paulusstraat werden afgebroken. Is het niet hoogtijd dat men de levende, gedevoeerde kunstenaar wat meer opvangt ?”

Gebrek aan samenhangigheid

— Ooit voorzitter Oostendse Koninklijke Kunstkring...

— André: „Bert Hagers, Charles Vandevelde en Bart Soubry maakten ook deel uit van het bestuur. We wijdde ooit een retrospectieve als hommage aan kunstschilder Armand Delwaide: stad en museum gaven toelating en leverden materialen. Een paar dagen nadien haalde men de panelen uit de expositie, men had ze nodig voor het museum. Dertig jaar geleden, jawel, maar het demonstreert nu nog altijd tenvolle de onwil en het gebrek aan samenhangigheid van het Oostendse kunstenaarswereldje...”

De graficus...

Letterkundige Karel Jonckheere was net als graficus Gustaaf Sorel een kind van de zee. Ze studeerden beiden aan het Atheneum en turnden samen bij het Van Nestegenootschap.

André Sorel ziet vader Gustaaf als de graficus die naderhand overstapte op het schilderen: „Dit in tegenstelling tot mezelf, die wel altijd zwart-wit als toonaangevend hield. Als schilder leefde pa zich uit in stadszichten en had het wel iets minder op marines begrepen.”

— **Karel Jonckheere was pa's jeugdvriend...**

— **André:** „Karel pende in mei 1976 volgende regels neer over vriend Gustaaf: nu ik voor zijn werk sta, ondervind ik een zonderlinge gewaarwording, ik bevind mij immers voor de verwezenlijking op plastisch gebied van de gedachten en gevoelens die ikzelf misschien gekend heb, onbewust wie weet, maar die nu binnen de lijnen van deze kaders zullen blijven dankzij de scheppende drang en het talent van de kunstenaar.”

— **Waarvan droomt André**

André Sorel was in zijn leven niet in één stad te vangen. In het centrum van Knokke runde hij de kruidenzaak „Les magasins de la nature”, en koppelde hieraan een kunstgalerij. Van 1971 tot 1981 verbleef hij in een Kortemarkse kunstfermette en leidde naderhand naast de Kombuis in de Oostendse Van Iseghemlaan de bistro met galerij Mercurius. Sedert januari 'koekeloert' zijn Ulenspiegel wel heel trots op de Oostendse Vlaanderenramp.

Sorel graag ?

— **André:** „In principe droom ik niet. Toegegeven dat zelfs een realistisch mens al eens wegschuift in verre dromen, omdat kunst een spectrum is dat nogal wat verschillende eenheden omvat... die

toch ergens dicht bij mekaar liggen. Op het perron van het leven passeren niet alleen de treinen en de zovele schone madammen van Paul Delvaux, maar kan een vredige landkapel al evenzeer de zinnen strelen...”